Wijnhuis*fonds*

1

Datum ontvangst:

09 JULI 2024

Zaaknummer:

Ter attentie van Gemeente Zutphen
T.a.v. College van B&W
Postbus 41
7200 AA Zutphen

Datum 5-7-2024
Betreft Ontwerp beleid verduurzamen beschermd stads- en dorpsgezicht
Kenmerk U24.045 / Zaaknummer 701016
Behandeld door [redacted]

Geachte College,

Op maandag 17 juni ontvingen wij uw brief inzake het ontwerp beleid 'Verduurzamen beschermd stads- en dorpsgezicht'. Via de website https://zutphen.nl/inzien-plannen-en-documenten/ontwerp-beleid-verduurzamen-beschermd-stads-en-dorpsgezicht heeft het Wijnhuisfonds de plannen ingezien. Wij spreken in de rest van deze brief over het 'zonnepanelenbeleid'.

Participatie
Participatie vormt een belangrijk element in onze nieuwe Omgevingswet én bij de restauratie, herbestemming en verduurzaming van cultureel erfgoed. Het participatietraject dat gevoerd is ten behoeve van het nieuwe zonnepanelenbeleid heeft zich helaas alleen beperkt tot een enquête onder bewoners en pandeigenaren. Zoals bekend heeft het Wijnhuisfonds vele monumenten in portefeuille en is de organisatie landelijk erkend als professionele organisatie voor het monumentenbehoud (POM). Aan het verkrijgen van die status worden strenge eisen gesteld. POM's behoren als het ware tot de eredivisie van monumentenbeheerders. Natuurlijk hebben wij als pandeigenaar de enquête ingevuld, maar willen wij in deze brief toch wel onze teleurstelling uitspreken over het gegeven dat het WHF verder niet betrokken is geweest, dan wel bevraagd in dit traject. Het is mede vanuit het erfgoedpartnership met onze gemeente ontzettend jammer dat wij onze visie op dit onderwerp in een brief aan de gemeente moeten weergeven.

Zonnepanelenbeleid
Allereerst wil het Wijnhuisfonds waardering uitspreken over het loslaten van het uitgangspunt 'zichtbaarheid vanaf de torens'. Het nieuwe beleid is (met uitzondering van onze zienswijze) helder gepresenteerd en wij zijn over de diverse handvaten die onder de uitgangspunten voor plaatsing, compositie en kleurstelling worden weergegeven (zoals bijv. de richtlijnen omtrent het aantal pannen boven de goot) bijzonder te spreken.

Zienswijze
Onze zienswijze beperkt zich tot een specifiek aspect uit het beleid. Dit betreft de laatste zin, bij de een na laatste bullet onder de 'Algemene uitgangspunten voor plaatsing, compositie en kleurstelling', te weten: *"Bij voorkeur hebben panelen dezelfde kleur als het dak."* Wij zijn van mening dat dit onvoldoende duidelijk is gemotiveerd voor monumenteigenaren als ook dat dit – in geval van rode daken – disproportioneel is. We zullen hieronder uiteenzetten waarom.

Rode daken, rode panelen?
Uit de voorkeur van de gemeente volgt dat bij rode daken, ook rode zonnepanelen dienen te worden geplaatst. Echter, rode zonnepanelen zijn in de regel significant (10-25%) duurder dan gangbare, zwarte panelen. Daarnaast brengen rode zonnepanelen substantieel minder op dan gangbare, zwarte panelen. Natuurlijk staat de technologie niet stil, maar monumenteigenaren met rode daken worden hierdoor, ongevraagd, benadeeld. Dit acht het Wijnhuisfonds disproportioneel.

Stichting Wijnhuisfonds
Zaadmarkt 88
7201 DE Zutphen

+31 575 75 70 31
info@wijnhuisfonds.nl

KvK 41038019
RSIN 004601257
BTW NL004601257B01
IBAN NL79ABNA0486375374

"Bij voorkeur"
De gemeente geeft daarnaast in dezelfde zin aan dat "bij voorkeur" zonnepanelen in dezelfde kleur als het dak dienen te worden gelegd. Het is voor ons onvoldoende gemotiveerd hoe zwaar aan deze voorkeur moet worden getild. Het Wijnhuisfonds pleit voor meer duidelijkheid en consistentie in deze. Het verduurzamen van monumenten is al ingewikkeld genoeg. Het roept vragen op: hoe hard moet deze voorkeur worden gelezen? Het kan, gegeven de relatief hogere kosten en lagere opbrengsten ten opzichte van gangbare zwarte zonnepanelen, bijvoorbeeld niet aan willekeur van betrokken ambtenaren of een commissie zijn op de vraag of er bij een rood dak nu wel of niet een rood zonnepaneel dient te worden geplaatst. Bovendien zijn wij ervan overtuigd dat een zwart paneel op een rood dak ook prima kan, het is immers een reversibele ingreep. Soms vallen zwarte panelen (bijvoorbeeld bij dakpannen die veelvuldig aan weersinvloeden onderhevig zijn geweest) zelfs minder op en lijken zwarte panelen in deze gevallen esthetisch beter te zijn.

Wij adviseren de gemeente daarom om het beleid verder te verhelderen en te verruimen. Dat kan bijvoorbeeld door aan te geven dat bij rode daken ook een rood paneel mag, maar nadrukkelijk niet dat dit verplicht is.

Focus op beperken energievraag en detailboek
Het zonnepanelenbeleid concentreert zich op duurzame opwekking van energie. Ergens voelt dat niet logisch, omdat het hier gaat om de tweede stap in de 'trias energetica'. De eerste stap is het beperken van de energievraag. Onze visie is dat er meer focus dient te worden gelegd op deze eerste stap, deze dreigt nu te worden overgeslagen. Onlangs lanceerden de gemeente Arnhem, Ede en Rheden samen met de provincie het detailboek 'Verduurzaming historische gebouwen'. Wij willen aan de gemeente meegeven dit detailboek te adapteren, te bekrachtigen in beleid en actief mee te geven als handreiking naar monumenteneigenaren en uitvoerende partijen. Alleen samen kunnen we ons erfgoed bewaren voor toekomstige generaties.

Tot slot
Als laatste adviseert het Wijnhuisfonds de gemeente naast duurzaamheidsbeleid ook meer aandacht te besteden aan subsidieregelingen voor de verduurzaming van monumenten. Het is onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid onze historische binnenstad toekomstbestendig te maken én te houden. Hier kan een meer stimulerende en actieve rol in worden genomen. Het Wijnhuisfonds wil aan de gemeente meegeven vaart te maken met een subsidieregeling voor het verduurzamen van monumenten. Hierbij valt naast een tegemoetkoming in de kosten voor verduurzaming van monumenten te denken aan een subsidie voor een Duurzaam Monumenten Advies in combinatie met bouwhistorisch onderzoek. Zo kunnen monumenteigenaren belangrijke eerste stappen binnen de cultuurhistorische context van hun monument.

Wijnhuis*fonds*

Wij hopen dat de gemeente onze zienswijze kan meenemen in haar beleid en bieden nogmaals onze hulp aan om proactief mee te denken over het verduurzamen van monumenten in historisch Zutphen.

Met vriendelijke groet,

Stichting Wijnhuisfonds

[redacted]

[redacted]

2

[redacted]

Van: [redacted] Zutphen Energie [redacted]
Verzonden: zondag 7 juli 2024 10:50
Aan: Info Zutphen
CC: [redacted]

Onderwerp: reactie ZE op ontwerp beleid verduurzaming beschermd stads- en dorpsgezicht (zaaknummer 701016)
Bijlagen: Reactie ZE op ontwerp beleid.docx

[redacted]

Geacht college,

Bijgaand zenden we u onze reactie op bovengenoemd beleid. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben neem dan gerust contact met ons op.

Met vriendelijke groet namens Zutphen Energie,

[redacted]

Reactie ZE op ontwerp beleid "Verduurzamen beschermd stads- en dorpsgezicht gemeente Zutphen"

Allereerst willen wij graag melden dat we heel blij zijn dat de gemeente Zutphen zich sterk maakt om, ook in beschermd stads- en dorpsgezicht, te kijken hoe verduurzaming middels zonnepanelen en zonnecollectoren mogelijk gemaakt kan worden.

Doordat de zichtbaarheid vanaf de torens (Wijnhuistoren en Walburgiskerk) niet meer als criterium geldt, maar daarvoor in de plaats de zichtbaarheid vanaf openbaar toegankelijk gebied, is het plaatsen van zonnepanelen en -collectoren op veel meer plaatsen mogelijk in de beschermde stads- en dorpsgezichten, dat juichen we toe.

We hebben nog wel enkele vragen en opmerkingen over het nu geformuleerde beleid:

- Het is ons niet helemaal duidelijk of dit beleid ook geldt voor PVT-panelen , waarmee zowel elektriciteit als warmte kan worden opgewekt. We vermoeden van wel, maar het lijkt ons verstandig om dit expliciet te benoemen in een begrippenlijst o.i.d.
- Er wordt gesproken over beperkt zichtbare panelen (2^{e} orde), zijn dit ook panelen die zodanig hoog op een dak zitten in smalle straatjes dat je vanaf de openbare weg ze alleen maar kan zien als je je nek helemaal verdraaid en recht naar boven kijkt?
- Doordat er specifieke eisen worden gesteld aan plaatsing, compositie en kleurstelling, is de keuze van de te gebruiken panelen beperkt en zullen de kosten voor het plaatsen hoger zijn dan op normale daken. Dit kan voor eigenaren van monumenten (die vaak toch al duur zijn in onderhoud) een obstakel zijn. Het lijkt ons belangrijk dat de gemeente in die gevallen met een subsidie/tegemoetkoming van de kosten komt. Is daar een plan voor?

3

E-Mailbericht Zaak 744318

Van: [redacted]

Aan: info@zutphen.nl

CC: [redacted]

Datum: 21-07-2024 om 18:40:49

Onderwerp: ontwerp beleid verduurzamen beschermd stads- en dorpsgezicht / zaak 701016 op 21-07-2024 om 18:40:49

[redacted]

Aan het college van B en W van de gemeente Zutphen

Geacht college,

Hierbij sturen wij u een zienswijze met betrekking tot het in de onderwerpregel genoemde.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Bijlagen:
ontwerp beleid verduurzamen.docx

Aan het college van B&W gemeente Zutphen 19 juli 2024

ZIENSWIJZE
Ontwerp beleid Verduurzamen beschermd stads- en dorpsgezicht / zaaknummer 701016

Geachte dames en heren,

Allereerst willen wij onze waardering uitspreken voor het gedegen ontwerp-beleidsplan. Het doet ons deugd dat de uitgangspunten voor het toekomstig beleid blijk geven van een warm hart voor de schoonheid van onze historische binnenstad. Ditzelfde warme hart en het verlangen de cultuurhistorische waarde van onze stad niet aan te tasten liggen aan de basis van onderstaand verzoek.

> *Als bewoners van de beeldschone Agnietenhof doen wij een dringend beroep op u om vast te leggen dat ook onze hof valt onder de gebieden waar geen zonnepanelen of -collectoren zichtbaar mogen zijn.*

Tot onze vreugde spreekt u in het plan van *openbaar toegankelijk gebied*. Zo'n gebied is onze hof. De bewoners van de Agnietenhof voelen zich bevoorrecht dat zij wonen op een van de meest geliefde en om zijn serene schoonheid geprezen plekken van Zutphen. Omdat wij het ook anderen gunnen van die schoonheid te genieten is de hof opengesteld voor bezoekers.

De Agnietenhof is geen openbaar gebied in de zin van grond in eigendom van de gemeente. Eigenaar van de hof is de Stichting Adamanshuis, waarin de bewoners van de dertien aanpalende panden zijn verenigd. Dat betekent dat wij als bewoners de hof zelf onderhouden en het onderhoud van bijvoorbeeld gazon, tuinen, verlichting en bestrating bekostigen. Maar de hof is wel degelijk openbaar toegankelijk. Alle dagen van negen tot één uur en de hele dag op een reeks bijzondere dagen als Monumentendag; geïnteresseerde groepen, zoals bijvoorbeeld het Landelijk Hofjesberaad, krijgen op aanvraag toegang.

Tot ver in de jaren zeventig was de Agnietenhof een rommelige puinhoop. De fraaie eeuwenoude gevels gingen schuil achter getimmerde panelen en bijgebouwtjes; er zetelden onder meer een kolenboer, een paardenstal en de meubelzaak van Eyerkamp. Betrokken Zutphenaren en het Wijnhuisfonds hebben toen de handen ineengeslagen om dit voormalige convent voor 'vrome vrouwen', uit de tijd van de Moderne Devotie, in zijn oude glorie te herstellen.

Dat is gelukt. Sedert de jaren tachtig worden de panden, waarvan de oudste stammen uit de vijftiende eeuw, particulier bewoond. De bewoners delen een gezamenlijk gazon, ooit de boomgaard en bleek van het convent. In de noordpoort van de hof bevinden zich twee plaquettes. De ene vermeldt dat het Wijnhuisfonds en de gemeente Zutphen in 1978 voor dit grootse restauratieproject werden geëerd met de Europa Nostra Award. De tweede bevat een gedicht van Ida Gerhardt. Het begint met de zinsnede: *Ik ben de Agnietenhof, oase in deze stad.*

De Agnietenhof behoort tot de meest bezochte toeristische trekpleisters van Zutphen. Rondleidingen komen over de hof; de hof staat in gidsen voor hofjeswandelingen; de door de

bewoners aangelegde bloemenborder trekt vele bewonderaars, en gewone Zutphenaren, van rollatorgebruikers tot en met scholieren, steken via de hof door van het Rijkenhage naar de Beukerstraat en de markt. Gelegen tegenover de Fluisterboot trekt de hof toeristen die wachten op hun vaart. Mensen op zoek naar stilte en schoonheid kijken vanaf de bank over het gazon of zoeken de schaduw van de grote linde. In onze *little library* snuffelen dagelijks boekenliefhebbers.

Kortom: als Zutphens kroonjuweel is de Agnietenhof een belangrijk stuk openbaar toegankelijk stedenschoon. Het zou eeuwig jammer zijn als het dakenlandschap zou worden aangetast door zonnepanelen. Juist de op het zuiden gelegen daken zijn bovendien ook nog eens klassiek baksteenrood, wezenlijk voor de schoonheid van het geheel.

Daarom ons verzoek: voorkom door een verbod het aanbrengen van zonnepanelen of -collectoren op zichtbare plekken aan de openbaar toegankelijke Agnietenhof.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid ons pleidooi nader toe te lichten.

Hopend op een positief besluit,
met vriendelijke groet,

